

TÁJÉKOZTATÓ

Krúdy Gyula elbeszéléseinek válogatója – különösen az író pályakezdésének szakaszában – a bőség zavarával küzd. Ismeretes, hogy a nyíregyházi diák első „beszély”-ét tizenégy esztendő korában jelentette meg a *Szabolcsi Szabadsajtó*-ban, és tizenhat éves korától valósággal ontotta a novellákat – immár nemcsak a helyi, hanem a debreceni és az országos sajtóban is. Érettségi után a *Debreceni Ellenőr*, majd három hónap múlva a nagyváradi lapok munkatársa, 1896-ban, tizennyolc évesen felköltözik a fővárosba. Jóllehet 1897 júliusában az *Új Fővárosi Lapok*-ban folytatásokban megjelenik első regénye (*Szerettek!*) és 1901-ben *Az aranybánya* című regényt kötetben is kiadják, ifjú éveinek, egészen a harmincöt évesen írt *A vörös postakocsi*-ig, az elbeszélés a legkedveltebb és reprezentatív műfaja. A bibliográfia ebből az időszakból mintegy ezernegyszáz Krúdy-novellát tart számon, az e műfajban írott műveinek kétharmadát.

Természetesen ezeknek az írásoknak a színvonal, értéke nagyon változó, különösen az első, a századfordulóiig terjedő időszakban sok a zsenge, különböző utánérzések nyomait viselő elbeszélés. A pályakezdet első éveiből nagyon szigorúan válogattuk ki a kötetünkbe felvett novellákat – annál is inkább, mert az 1959-ben megjelent *A fehérleány Gadlné* című gyűjteményben ezt az időszakot a mostani tízzel szemben még huszonnégy írás mutatta be. A századfordulón kezdődik Krúdy Mikszáthot követő pályaszakasza és egészen 1908 végéig tart. A nyírségi kurtanemek, hétszilvafások, a Gaálok és a Zathureczkyek családi legendáiban a magyar úri osztály egy rétegének utolsó élet-fellobbanása visszfénylik: az anekdotikus előadásmód nagyon emlékeztet Mikszáthra, ám a szemlélet mind elmélyültebb és szubjektívebb lesz – Krúdy, ha nosztalgiával is, de egyre reálisabban felméri és tudomásul veszi ennek a „rokonságnak” a megállíthatatlan és végső pusztulását. Ez a téma néhány későbbi elbeszélésében és regényében (például a *Napraforgó*-ban, a *Valakit elvisz az ördög*-ben vagy az *Etel király kincse*-ben) vissza-visszatér; ezért e hét-nyolc esztendő novellaterméséből már bővebben válogattunk, mint a pályakezdet első éveiben. Így is *A fehérleány Gadlné* száz „mikszáthos” elbeszéléseinek csak a felét, a javát ismételjük meg itt. *Hozzáfüzöttünk azonban a válogatáshoz tizenhárom olyan korai Krúdy-elbeszélést, amely eddig csak a századeleji novelláskötetekben, illetve napilapokban és hetilapokban hasdójain jelent meg.* Tettük ezt azért, hogy bővítsük az író

hozzáférhető elbeszéléseinek számát, és azoknak is adjunk újat, akik az előző életműkiadásból a pályakezdet novellisztikáját bemutató két kötetnek, *A fehérlédbú Gadlnének birtokában* vannak.

A nyírségi témájú, Mikszáth stílusa jegyében fogant elbeszélések mellett az 1906-os esztendő végén Krúdy új hangot próbál; a középkori szepességi zsoldos-történetekben és a pesti félvilágban játszódó elbeszélésekben kezd formálódni az az érzékeny hangszer, amely néhány év múlva az író legsajátabb eszköze lesz. Természetesen ezeket az írói reneszánszot előjelező novellákat kivétel nélkül közöljük, hiszen éppen olyan szerves és elmaradhatatlan részei az írói oeuvre-nek, mint például az Szindbád-elbeszélések vagy az *Aranykéz utcai szép napok* írásai.

Válogatásunkban az volt az irányadó elv, hogy olvasmányos, jól megszerkesztett – tehát a napi zsurnalisztika örölmalmában nem deformálódott – elbeszéléseket adjunk az olvasó kezébe, és egyúttal a folyamatos olvasásban a *pályakép* is kirajzolódjék az érdeklődő előtt. Tehát: a válogatásnál – lehetőség szerint – azokat az elbeszéléseket helyeztük előtérbe, amelyekben a későbbi, egyéni Krúdy-tematika és stílus csírái fedezhetők fel. Különben ez a hat kötetre tervezett novella-válogatás éppen abban tér majd el az előző életműkiadás hét kötetétől, hogy a pályakezdet időszakából szigorúbban rostál, de az érett évek bemutatásában lehetőleg teljességre törekszik. A hat kötet ívszámban nagyjából ugyanannyi lesz, mint az előző kiadás hét kötete; ezúttal azonban a pályakezdő írások felének elhagyása ellenében megszorodnak a későbbi elbeszélések.

Valamennyi elbeszélés végén feltüntetjük az első megjelenés évszámát; a szoros kronológiától csak ott térünk el, ahol ezt két elbeszélés cselekménybeli összefüggése indokolja. Egyébként az író által ebben az időszakban összeállított és kötetben megjelentetett elbeszélés-válogatásokat nem vettük figyelembe, mert ezek *esetleges* kompozíciók – nem olyanok, mint később a *Szindbád ifjúsága*, a *Szindbád utazásai*, a *De Rouch kapitány* vagy az *Aranykéz utcai szép napok*.

B. A.